

Діло

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зок.
Чвертьрічно 15-00 „
Піврічно 30-00 „
Річно 60-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар.
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зок., Німеччині 7-50 зок.,
Швейцарії 8 шв. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 зок., Бол-
гарії 7-50 зок., Австрії 7-50 зок.,
Зінна адреса 1 зок.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні 29-28.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

НЕПОРОЗУМІННЯ.

Чи справді українська політика спирається на „рахунок на Женеву“?

Львів, 10. липня 1931.

Оголошене три дні тому у „Ділі“ (ч. 149 з 7. п. м.) повідомлення про засідання Української Парламентарної Репрезентації у Львові в дні 2. п. м. та про зміст прийнятих там резолюцій (м. ін. подяка Комітетові Трьох, зокрема мін. Гендерсові) дало притоку частині польської преси до далекоситного висновку, що — мовляв — центр української політики перенесений нині до Женевы. Разом з цим — мовляв — українські політики особистими виступами й українська преса „амірюють послідовно до розбудження в українському громадянстві тої надії, яку ще кілька літ тому названо утопією“. „Рахунок на закордон, джерело стільки розчарувань і нарікань у минулому, віджив знову у своїх найсвітліших барвах“ („Газ. Пор.“ з 8. п. м. передова стаття п. н. „Нереальні надії“).

Маємо тут до діла з засадничим непорозумінням, в яке вічно попадають не тільки шоденні польські публіцисти, але й відповідальні польські політики, а саме, що використання українцями легальних можливостей боротьби на закордонному ґрунті та ведення такої самої легальної й явної інформаційної служби серед чужинців, в відряді інтерпретоване як янхас ново-придумане злобна диверсія супроти польської сторони й якась радикальна зміна дотогочасної української політики. Таке саме явище заобсервували ми нпр. після видачі комунікату Української Парламентарної Репрезентації п. н. „Проти неправдивих вісток“ („Діло“ з 9. травня, ч. 161), який чомусь-то дав притоку пос. Голушко-ві виступати на сторінках українського „Курєра“ з надзвичайно гострими атаками проти цілої української репрезентації й її цілої політики.

Маємо враження, що тут грають роль у польських чинників два моменти: 1) перетурбування на пункті якогонебудь заторкування на закордонному ґрунті відносин у Польщі і 2) невдоволення внутрішніх українських відносин. Воно виявилось м. і. яскраво й на відомих двох домованих до українців, висулених польською офіційною стороною на весні ц. р. Цікаво, що алегковажено зовсім українське пояснення, кількразово на цьому місці зазначене, що українці у Польщі не можуть чейже принципіально згорі раз на завжди, зреаґувувати з того свого доброго права, яке надала їм і сама польська держава, яка підписала статут Ліги Націй з застереженням для національних меншин права петицій; і що по суті цеж залежить виключно від польської національної політики, щоби українці у Польщі не мали субстрату до женевських петицій. Як бачимо по наведеному цитаті з одного львівського шоденника, легковажиться так само зовсім українські коментарі на тему „надія на Женеву“. А вже в той сам день, коли рада в останнє Українська Парламентарна Репрезентація, у числі „Діла“, яке появилася вже після тих нарад, писали ми виразно: „...більшість громадянства, а з нею і відповідний політичний провід займає становище єдино правильне, яке наже ані не привалувати до Женевы та взагалі міжнародних чинників надто великого апаґініа, ані теж їх не легковажити“. А пос. О. Луцкий, як урядуючий заст. голови Українського Клубу, отже найбільш авторитетний і відповідальний речник української політики, склав у формі інтерв'ю заяву („Діло“ ч. 115, з 27. V. ц. р.), в якій казалося м. і. таке: „...Було би дуже неополітично недоцінювати цього, що може нам у цьому випадку дати Ліга Націй. Це перший раз, що багатовікові повстання петицій, нам вдалося тісно ввести нашу справу на це міжнародне „Форум“. Це перший раз заступається перед Лігою, не за нами, але взагалі за „меншиною“ цілий гурт англійських послів. Дехто з нас не доцінює цього... Але було би ще більшою помилкою сподіватися, що цей найвищий євнеріон всесвітнього миру дасть нам те, чого позв своїм дуже цінним моральним присудом — не може дати. Ліга Націй, приваблива покищо, не суд, що карав чинних і силую переводить зад на світлі. Й за-

данням передовсім проголошувати формулу замирення у спірних справах і стохити за добрим умовами мирного співжиття народів. Не забуваймо нарешті, що Ліга Націй — це союз держав“.

І ані українська політика, ані українське громадянство цих прав не забуває. З цих прав випливають теж дві інші: 1) що не можна нам не цікавитися долею женевських петицій і занебувати терен Ліги Націй та чинник світової оїнії, у тому розумінні, щоби не давати їй ніяких ближчих інформацій про себе і 2) що нема ніякої причини змінювати засадничу підставу цілої дотеперішньої національної української політики. З уваги на цю першу правду вилано згаданий вже віторі комунікат „проти неправдивих вісток“, який так непотрібно схвильював деяких польських політиків, і прийнято теж на останньому засіданні Укр. Парл. Репрезентації ті точки резолюцій, які тепер вивели знову з рівноваги частину польської преси. Ніхтож прецінь не може заперечити, що український інтерес вимагає того, щоби тих чужинських державних діячів, яким передано для розгляду українські петиції, і той закордонний світ, який цією справою цікавиться, українська сторона додатково інформувала про українське становище. А вже цього жадає і сам Комітет Трьох у своєму пресовому комунікаті, заявляючи, що для розважків порушеної у петиціях справи необхідне „обайливе провірення усіх співчинників цілої проблеми“. Вікніці необхідність такої інформації від української сторони доказав проречисто запит та відповідь на нього в англійській палаті громад в дні 17. червня ц. р. (гл. „Діло“ ч. 138, з 24. VI. ц. р. згадка п. н. „Польський уряд заперечив“ і „Діло“ ч. 147, з 4. п. м. згадка п. н. „Пан Гендерсон хибно поінформований“).

Марксо-ленінська педагогіка.

По-бойовому. — Єретики каються. — На Радянській Україні. — Як виглядає політехнізація.

На педагогічну пресу, як і на всяку іншу на Радянській Україні, покладали тепер обов'язок щільно й по бойовому стати на сторожі соціалістичної реконструкції народного господарства. У зв'язку з цим бойовим комуністичним завданням педагогічний часопис „Шлях Освіти“, що його протягом девяти років видавав Наркомос, прийняв з біжучого року назву „Комуністична Освіта“. У передмові до 1-го числа „К. О.“ редакція обіцяє „високо тримати прапор марксо-ленінської педагогіки та практики комуністичного виховання“.

І справді, вже в перших трьох числах „К. О.“, які оце тепер дійшли до празьких бібліотек, редакція присвячує цілу низку статей марксо-ленінській педагогіці й взагалі до кожного освітнього питання підходить з погляду марксо-ленінської педагогіки.

Як відомо, Маркс, а за ним і Ленін висулюли, як практичну проблему школи, політичну освіту, під якою розуміють освіту, яка знайомить учнів з загально-науковим принципом усіх виробничих процесів і в той же час дає їм практичні поради щодо поводження з елементарним апаратом усіх виробів.

Політехнізація школи є тепер основним елементом шкільного навчання в семірічній загально-освітній школі на Рад. Україні, і з цією метою кожна семірічка прикріплюється до будь-якого підприємства — сільсько-господарського чи індустріального. З проголошенням марксо-ленінської педагогіки за єдино-спасення всі попередні теоретичні праці українських педагогів-комуністів (Сокотанського, Залужного, Попова й інші) визнані за єретики. Бо всі вони, критикуючи ідеалізм, фактично виходили не з позицій діалектичного матеріалізму, а з позицій механістичних, покладаючи в основу педагогіки, що є основою соціальних наук, не історичний матеріалізм, не

марксо-ленінську науку про розвиток суспільства, людини, а... природознавство“ (А. Макогон, „У боротьбі за марксо-ленінську педагогіку“, „К. О.“, ч. 2—3, 1931 р.).

Зрозуміло, що всі ті педагоги-комуністи, яким проголошено анатему, напередки поспішають відректися на сторінках „К. О.“ від своїх прогіршень і в цьому відношенні є знаменна стаття О. Залужного „За марксо-ленінську постанову питання про дитячий колектив“ („К. О.“, ч. 2—3), де цей автор-єретик явсовує свої найголовніші методологічні збочення.

Всі помилки комуністичної групи теоретиків-педагогів виявлено в спеціальній резолюції дискусійної сесії українського науково-дослідного інституту педагогіки, що відбулася 16—20 лютого 1931 р., і з цієї резолюції видно, що „одною з важливих хиб теоретичної роботи на Україні є те, що не було проведено своєчасно боротьбу з контрреволюційною роботою педагогів ОБУ, яка була побудована на реакційних засадах, на хуторянському куркульському індивідуалізмі і була протиположена націонал-фашизмом“ („К. О.“, ч. 2—3, стор. 110-а).

Та ж резолюція вказує, з чому полягають основні підвалини марксо-ленінської педагогіки: це — „основні настановлення програми партії, марксові педагогічні висловлення, ленінські вчення про виховання, партійні ухвали в справі освіти“ (161а, стор. 114-а).

Як явсовує М. Сергійчик в своїй статті „Педагогіка мусить стати апаратом соціалістичної перебудови“ („К. О.“, ч. 2—3, 1931 р.), „Для культурників-педагогів соціалізм потрібний тому щоби він здійснював ідеали педагогіки, а для нас педагогіка потрібна, як апарат для здійснення соціалізму“.

Як же в житті здійснюється політехнізація школи?

кою матеріалів для оборони б. пос. о. прал. Куницького і б. посла Заваликута записали адвокати д-р Володимир Електронич з Чорткова і посол д-р Степан Баран з Тернополя, котрі і досі провадили справу оборони всіх агаданих вище послів і сенаторів.

Однак чортківська прокуратура не хоче, щоб справу о. Куницького і п. Заваликута судила лава присяжних в Чорткові і тому чортків-

ська прокуратура вище вже подання до Найвищого Суду у Варшаві на делегацію окружного суду краного у Львові. По всякій правдоподібності внесок чортківської прокуратури буде взятий під увагу і в осові цього року (у вересні, а найпізніше в жовтні) будуть послані о. пралат Леонтій Куницький і Іван Заваликут отакуть як обвинувачені перед львівською лавою присяжних.

Шкільництво тернопільського воєвідства.

Спиряючися на урядові та почасті найновіші дані, експоновані статистичним бюро воєвідського уряду підчас хліборобської і регіональної вистави в Тернополі (23. VI.—5. VII. ц. р.), подаю до відома ширшого українського громадянства, а зокрема подільського, ніяку дані шкільно-статистичної ділянки. Хочу ним — саме тепер, в часі ферії, перед новою висилкою дітей до шкіл — загострити нашу увагу для справи, яка з погляду нашого національно-культурного, політичного й економічного інтересу та нашого найближчого майбутнього на тій території в справу першорядної, найбільшої ваги.

В минулому шкільному році (1930-1) було на території тернопільського воєвідства (16.240 км², 1.429.000 мешканців в р. 1921 — у висліті конскрипції) 1.308 народніх шкіл, зокрема: 124 вищого типу (5, 6 і головню 7-класові), 247 середнього типу (3 і 4-класові), 937 нижчого типу (1 і 2-класові).

У висліті підрахунку на основі експонованих доповнень, що мали унаглядювати національний розклад тих шкіл, на цю загальну кількість шкіл (1308) складалося: біля 115 або 8 проц. шкіл з українською мовою навчання (на менш-більш 55 проц. українського населення по урядовій статистиці), з польсько-українською — 465 або 35,5 проц., з польською мовою навчання — 728 або 55,7 проц.

Всі школи, з дрібним винятком, отали польськими і формально і щодо змісту і не випадково це річ, що в салі народньо-шкільних експонатів найшлися такі об'єкти, як нпр. модель „красукового двору“, зладжений ділми школи в Ушківцях (пов. Перемишляни).

В повітах скалатським і чортківським, нема вже ні одної української школи; в повітах тербовельським і радехівським існує ще тільки по 1, у збараським — 3, в тернопільським — 4, в інших повітах скількиш українських шкіл хитається між 5—12, лиш у зборівським повіті залишилося ще їх аж 23 на загальну кількість 79.

Запобігти наслідкам тих фактів могола тільки відповідно організована протнація з метою повашпільної контролі й виховання українських дітей по селах і містечках (добірна дешева літера-

тура, преса — відповідна для віку, опіка, організація дитячих хат і т. п.) та приватна рідна школа.

Треба мати на увазі, що з 204.239 дітей, які в шк. р. 1930-1 відвідували народні школи в цьому воєвідстві, бодай 110.000 було української народності та що з тієї маси 99 проц. виховується впродовж років у чужонаціональній шкільній атмосфері.

А проте далеко більша небезпека — здається мені — загрожує нашому народові в Польщі не з того якраз боку. Школа, хоча б і не рідна, всеж таки школа й вона при істауванні сприятливих позашкільних впливів — фактор, як-не-як, позитивний. Та зарадити бракові відповідних шкіл у повному розмірі це ваяча справа. Нарід, перед яким шлях до справжніх джерел освіти замкнений, не спроможний перебитися до світла і правди. Це й є якраз та головна для нас небезпека, на яку досі мало звертають уваги. Повернемо до статистичних даних.

Після зачинення гр.-кат. Малої Семінарії в Рогатині.

В останньому числі „Меті“ находимо такі подробиці про зачинення гр.-кат. Малої Семінарії в Рогатині: її замкнуло 30. червня через опечатання канцелярії та клас і через забрання особистих документів питомцям Семінарії, як метрик і шкільних свідоцтв та через конфіскацію книг Семінарії. Кураторія Л. Ш. О. вважала отворення Малої Семінарії порушенням правного стану, опертого на австрійському законі з 27. червня 1850 р., а відомого під назвою „тимчасового закону про приватне навчання“. Коли взяти під увагу, що після появи австрійського закону з 1850 р. появилася конституція Річипосполитої Польської з 1921 року, якої арт. 114 постановляє, що Католицька Церква в Польщі має власні права; що ті права є означені церковним правом, якого 1375-й канон визавно дозволяє католицьким єпископам творити М. Семінарії, що знову потверджує арт. XIII. Конкордату між Апостольською Столицею і польською

Що це є „Matte Parana“?

Правдивий бразилійський чай! Matte Parana усуває мочевий кнас! Matte Parana успокоює нерви! Matte Parana робить струнким і еластичним! Matte Parana проти подагри і ревматизму і недугам нирок!

Можна дістати в усіх аптеках і дрогеріях.

Із 115 шкіл із українською мовою навчання — це, значить, в чисто українських громадах, свідомих своїй справі — було тільки біля 14 шкіл середнього типу (3 або 4 класові)*), решта — 101 (приблизно) — належала до нижчого типу з перевагою однокласівок, тобто шкіл, які не здатні зашепити найпростіші елементи грамотности та не дають жадної зрештою ґрунтовної освіти. Це школи, з яких виходять тисячі й тисячі наших дітей мало грамотними й неосвіченими. Дещо вище більшу кількість шкіл вищого типу подибується в громадах, де існує певна кількість польського населення і де першій українській школи перемінені на польсько-українські. В залежности від більшої то меншої кількості громадян-поляків ці школи в три — або чотирикласові, або залишилися одно — чито двокласовими. Перших в цьому воєвідстві біля 81, останніх аж 384. Усіх разом польсько-українських шкіл — 465.

*) В тому числі і школа 3-класова в Тернополі.

Державою; коли вкінці взяти під увагу, що на підставі арт. XXV Конкордату австрійський закон з 27. червня 1850 втратив свою обовязуючу силу у відношенні до Католицької Церкви, тоді стане ясним, що розпорядження Кураторії з метою привернути „правний стан“ створює в дійсності новий стан суперечний з Конституцією і постановами Конкордату.

Як довідуємось, наша церковна Влада зробила все від неї залежне, щобі стан правний, забезпечений Конкордатою, був назад привернений.

Серед рогатинського громадянства поширена поголоска, немов би один з представників Кураторії, прийнятий при опечатанні М. Семінарії, сказав, що Кураторія замикає Семінарію тому, що вона подавала себе за „Архiepapixiальну гімназію“. Не хочемо вірити, щобі ця вістка була правдива, бо трудно припустити, щобі такий поважний і далекосяглий крок, як зам-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 12. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Наш рівень дискусії.

Всі — себто ті, до яких звертаються: більший або менший гурт людей зацікавлених літературою — читаємо книжки, розмовляємо про них, оцінюємо їх. І майже всі в деяких хвилинах просвітку відчуваємо, що не все гаразд із нашими книжками або з нами. Чи маємо право їх оцінювати? а коли маємо то на якій підставі? чи відчуваємо глибше, ніж формуємо свої вражіння, чи може говоримо розумніше, ніж відчуваємо? Хто з нас ближче правди? Чи є між нами бодай один, хто знає, що таке правда? А коли нема такого ніодного то чи існує яканебудь ріжниця між нашими особистими вражіннями, поглядами та осудами?

Може цього рода запити виринають у деякого з нас на самоті. Бо прилюдно не чув їх ніхто. Всі ми кохаємо рідну літературу і горді на те, коли можемо в товаристві скласти доказ, що знаємо дещо і з чужої. Кожний із нас має свій смак, свої симпатії та нахили і — гордий ними. І кожний готов завязує боронити свого погляду про прочитану книжку, більше чи менше відомого письменника і кожний уміє зазначити своє становище до літератури, творчости, мистецтва, а навіть, коли треба, засувати свої домагання супроти сучасної та майбутньої літератури.

А проте справжніх дискусій про підстави цих домагань залишилося в нашій літературі мало. „Оцінка чужої творчости в імя чого?“ себто критика не була в нас досі темою роздумувань Критика — далекий нашалок літерату-

ри. Як довго література мусить виконувати завдання пропагатора національної свідомости нема в ній ні часу ні місця на сумніви: якими засобами вона виконує це завдання.

Та може ми дозріли вже нині до хвилини, коли відчуваємо потребу здати собі справу із рівня нашої літератури в порівнанні з іншими народами. Кожне порівняння це пробіс критичної думки. Кожна критика оснований на порівнанні двох вартостей.

Чому мусимо порівнювати? Бо відчуваємо, що поза світом, яким живемо є ще й інші світи з іншими вартостями, іншими силами. Вони приваблюють нас своїми ширшими овидами, джерелами нових вражінь, силою нових думок. Вони пригадують нам, що найдорожші наші здобутки залежні від інших сил, які панують над світом і що належимо до організму ширшого як нація, ширшого як один тип культури та одна частина світа.

Чому аж так далеко полинула перша думка: намір здати собі справу із основи своїх вражінь і осудів, розбуджених книжками? Полинула так далеко тому, що кожний із нас, заки почав доказувати доцільність своїх поглядів уже спершу поклав собі якусь ціль, що впливає на них, закрашує їх, спрямовує в якийсь бік, хоче спрямувати туди думки інших.

Заким порозуміємося щодо теми та засобів дискусії, мусимо заздалегідь знати, яка її мета. Нема простішого способу порозуміння як вложити по змозі ті остаточні висновки, до яких хочемо дійти довгою дорогою може не зовсім удатних і переконуючих доказів. А одночасно з висновками перші преміси. Нелегко їх розмежувати: хто з нас може ствердити: що відкрив у житті перше — неохобні підстави від яких

дійшов до світогляду чи неохобний світогляд, до якого добудовував основи?

Одною з перших преміс для порозуміння в цій розмові є погляд, що шляхи української літератури мусять бути звязані зі шляхами європейської або азійської творчости і що міра вартостей прикладена до нашої творчости мусить бути вислідом поглядів на те, якими шляхами йде всесвітня творчість.

Оці рядки звертаються виключно до тих, що відчувають потребу прикласти до рідної творчости міру творчости інших — старших, могутніших, щасливіших і культурніших націй. Мета оцих міркувань звернути увагу земляків, що нема розвитку нації без літератури, що хоче знятися на рівень інших культурних націй й сучасних.

Нема окремих національних законів критики, як нема окремих привілеїв льогіки або засобів сили для вибраних народів. Кожна література має своєрідні цінности, наче її край свої природні багатства, інше підсоння чи примхи природи. Сполука географічних умовин і історичних подій родить таланти, що черпають свої сюжети та матеріал до них із джерел неподібних до ніяких інших. А навіть самі ідеї — абстрактні поняття, що не знають географічних меж і визволюються від усіх історичних впливів доходять у процесі свого розвитку в данім середовищі до таких форм, яких не може передбачити ніякий ум філософа ясністю своєї льогіки і ніяка уява поета багатством своїх передбачень.

Ось чому і в нашій літературі критика дійшла до своєрідних форм, диано-викривлених обділних, несвобідних — як наше соціальне та національне життя.

бути гарно опаленою

сонцем і не боятися

веснянок.

Осягнете це Пані вживаючи

Leschnitzera

кремені та мила, як засобів, які хоронять перед веснянками та усувають їх. Leschnitzer ділає знаменито.

Крім 315 всього можна дістати мило 2-х діл мила, просте: Агнітав Драча і Сіка, Бельсько.

кнення М. Семинарії, а з тим конфлікт з Католицькою Церквою, був подиктований такою формальною дрібницею, як переміною назви, зробленою зрештою без відома і згоди компетентних церковних чинників.

Організація українських інженерів.

Дня 28. червня ц. р. відбулися у Львові в домі Українського Технічного Т-ва основуючі збори „Кооперативи Інженерських Робіт“ (К. І. Р.), кооперативи праці з відповідальністю уділами у Львові.

Членами кооперативи можуть бути інженери, які дадуть свою згоду зараз або пізніше, дорівно або стало, працювати в кооперативній освіті. Завданням кооперативи уможливити своїм членам виконання їхнього фахового заняття в кооперативному згуртуванні веденням спільного підприємства. Кооператива буде виконувати роботи, які входять в обсяг інженерського звання, у власному заряді і на ризико власне або третіх осіб. Виконуючи солідно та використовуючи економічно матеріали й обставини, буде старатися про користь сторін та загалу. А пристосовуючи вжито модерні засоби у техніці, підноситиме культурний рівень українського народу. Наразі кооператива відкриває у Львові інженерське бюро, дає фахові поради переводити обчислення і калькуляції, переводить у власному заряді нові роботи або реконструкції. Уділ у кооперативі виносить 450 зол., вписове 50 зол.

До Надзірної Ради вибрано 5 членів, а саме: інж. Костя Котецького, інж. Антона Ліського, інж. д-ра Воя. Лукашевського, інж. Андрія Мельника і інж. Михайла Кравця. На своїм конституційному засіданні Надзирна Рада поклікала на Управу кооперативи: інж. О. Мілянча, інж. Яр. Весоловського та канд. інж. О. Гладкого.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 12. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. ЄВГЕН ХРАПЛИВИЙ.

2)

По хліборобській Чехії.

Як засновували кооперативу. — Вправи верхом. — Без субвенцій. — Пошана для керманців. — Одно господарство.

Крім того кооператива веде ще крамницю зі споживчими товарами, галантерією і мануфактурою для своїх службовиків. Кооператива крім загального майна 100 га, має власну пекарню, а крім цього окрему фабрику ланцюжків, тому, що металургічний промисл, після скасування дуже сильно використовував місцевих селян.

З промови теперішнього президента товариства Вацлава Плічки довідуємося, що перед 30-ти роками, коли засновували кооперативу, аналізи його і його товаришів за фантастів, які хотіли перевертати давній добрий лад на селі та прогнати зі села всю поезію нафтової тямпи та лосаю свічки. Однак коли гурток тих фантастів вбудував першу електростанцію (а це сталося тільки тому, бо кооператива завела безграничну поруху), то поволі почали селяни аступати в її члени на те, щоб мати дешевше світло і, як вони називали тодішній електромотор, „дешевшого робітника“.

Після електривні збудовано один з 3-ох тепер існуючих збіжених елеваторів, опісля зорганізували збут худоби і безріг, згодом прийшла черга на млин, а далі коли кооператива чимраз більше розвивалась, оснували по черзі інші електричні станції.

При кооперативі улажено спортивний майдан для „Сільської Кінноти“. Є це сільське товариство руханково-спортивне, якого окремих завданням є паскати їзду на коні. Однак коні не можуть бути інші, як тільки ті, яких уживається при значайних польових роботах. Члени товариства можуть бути тільки хаолці та дівчата діти селян. Ціле товариство стоїть під планами чеської хліборобської партії. На

Великий град у Тернопільщині.

В четвер 9. липня ц. р. шаліла буря з градом, який знищив у селі Домаморичі пов. Тернопіль ярину і 245 га збіжжя. Шкода виносить понад 35.000 золотих. Так само в селі Шершенівці пов. Борщів град величини волососького орхіа знищив засів на просторі 1000 моргів понад 50 проц. В обох випадках засіви не були забезпечені.

ОСТАННІ ВІСТІ

ДЕФИЦИТ У ЧЕРВНІ ПОНАД 40 МІЛІОНІВ ЗОЛ.

Рахункові замкнення за місяць червень вказують, що доходи бюджету виносять 175,826.462 зол., видатки 219,454.054 зол., а недобір бюджету сягає до 43,627.592 зол.

СЕНЗАЦІЙНЕ САМОВБИВСТВО ЗАЛІЗНИЧНОГО КАСІЄРА У ЛЬВОВІ.

Недавно, бо 1. липня ц. р. невідомі справники вкрали з каси товарного двірця 92.000 зол., але так зручно, що каси не ушкодили. Подібна крадіж 50.000 зол. з цієї самої каси була 1929 р., але справників тої крадіжки не викрито. Тому поліція, заінтригована другою з черги крадіжкою з цієї самої каси, арештувала як підозрілого касієра Владика, який дотепер перебував в слідчих арештах. Крім того поліція перевела кільканадцять ревізії і спровадила в п'ятницю 10. липня ц. р. в год. 4. попол. ст. залізничного асесора О. Ройка, який зложив сензаційні зізнання та назвав з прізвища кількох осіб, замішаних у крадіжці 92.000 зол. Та нечаяно попросив Роек дозволити йому вийти до кльозету. Не минуло ще 5 хвилин, як залунав стріл з револьвера, яким Роек позбавив себе життя. Смерть наступила негайно, бо стріл вимірив собі в голову.

ДЕМОНСТРАЦІЇ КОМУНІСТІВ У ВАРШАВІ.

На п'ятницю 10. липня ц. р. комуністи визначили день голодних. Уже ранним ранком комуністи зішлися біля в'язниці при вул. Павій, звідкіль через Залізну Брамку встигли мимо інтенсивної поліції зайти на означене місце збірки в числі біля 500 осіб. До демонстрації не прийшло, бо поліція розігнала комуністів арештуючи 9 осіб.

ВІЙСЬКО ЗАСТУПАЄ РОБІТНИКІВ.

В Гродні застрайкували в п'ятницю 10. липня ц. р. робітники електривні і водотягових закладів. По кількох годинах по відході робітників технічні військові відділи урухомили електривню. Військо охороняє електривню і во-

дотягові заклади. В п'ятницю арештовано кретаря професійних союзів Казимира Козького задля страйкової акції.

ПОДОРОЖ Д-РА ЛЮТРА.

Президент німецького банку д-р Лютра виїхав літаком у п'ятницю 10. липня в Лондон, де конферував з президентом швейцарського банку Норманом, щоб провадити в меччині позичку 100 міль. доларів, п'ятну 300. міль. доларів. По пій розмові з Норманом д-р Лютра відлетів негайно до Парижа, де конферував з президентом французького банку Моретом, а опісля поїхав до Брюсселя, де ділок 13. липня ц. р. д-р Лютра в Норманом і Моретом беруть участь у засіданні Банків народніх Розрахунків у Базелі, на якому вкорюватимуть пролонгату кредитів міжбанковій і фінансовій справі плану Гутера розуміння в Базелі улекшить порозуміння конференції в Лондоні.

Біржа.

Гроші.

Америкаський долар 9-00-00—9-00-00, чеська корона 8-89-00—8-89-50, швейцарський франк 1-25-00—1-25-50, румунський леу 0-05-50, французький франк 0-34-80—0-35-00, швейцарський франк 1-71-90—1-72-10, фунт стерлінгів 43-60-00, радянський червінець 0-00-90-00, марка 2-11-84—2-11-95

НОВИНКИ

— Магазин постелі Р. Джала, Ляврушини 5. (коло кіна „Аполло“) поруч найнижчих цінах ковдри, матеріали і т. д. Перероблює ковдри по 6 зол., шпальта 8 зол.

— Конфіскація „Діла“. Попередні „Діла“ зайняла поліція з приводу надісланої статті з Тернополя п. л. „Школа і наша молодь“. Є це 36-та з конфіскації нашого часопису.

— Конфіскація повісті. Окружний суд у Гродні затвердив конфіскацію книжки Фреді Чайковського „Сагайдачний“, план повісті в шістьох томах, а саме: „Діло“, „До слави“. Зміст цієї книжки, свідчить, що затвердження, спонукує, кожен до ський нарід до погорди і нехвалює польської державності. Є це до конфіскації тої повісті, а перша дріб'язок. Як відомо, конфіскації першої частини польського суд ухилив.

майдані виконала при нас кіннота кілька гарних вправ, головню дівчата, а мужеських строях дали дійсно гарний зразок їзди верхом. Поруч спортивного майдану є стрільниця.

Для поміщення організації доколичних хліборобів збудували окремих великий будинок з гарною салею, де теж управа кооперативи приймає членів прогульки. Тут теж запродукували парубки й дівчата славний танець „чеську беседу“, який у багатьох моментах нагадував чимало з наших народніх танців. Чоловіки та жіноцтво були в народніх строях, які тут рахуються чимсь почесним супроти міської тандити.

Цікаве є ведення самої кооперативи та хліборобських організацій. Передусім ні кооператива ні місцеве хліборобське товариство немає ніяких субвенцій. На запит чому? відповідають, що не на те вони хотять викресати самопоміч у хліборобів, щоб потім через марних кілька грошів збутись найкращої ідейної частини в кооперативній чи організаційній праці. Для обороти позичали раніше гроші в державних банках, але тепер ошадності членів перейшли вже квоту 10 мільонів чеських корон, а тому зайве користати з кредитів. Членами управи і надзірної ради кооперативи є тільки самі селяни себто ті, які працюють на ріллі. Інші фахівці є тільки урядовцями і не мають безпосереднього впливу на ведення кооперативи у справах. Кооператива платить тепер річну дивиденду від паїв 5 проц., а від ошадностей членам 6 проц. Одна кольоват-година електричної струї коштує для освітлювання 3.50 ч. корон, а для роботи 1.80 чк.

Кооператива старається, щоб її службовики і робітники були вповні задоволені. Веде зразковий шпиталік та амбулаторію, кредитує касу для урядників та крамницю. Робітники у фабриках ланцюжів та перетворів — майже самі жінки. В електривнях працюють мушчини.

Загальне вражіння з цієї великої кооперативи значайно миле. Обстановка просто людська, але ще цікавіше, що чеський селянин почувальється тут дійсно в себе дома, бо він сам, а не хто інший, це все збудував та створив.

На увагу заслугоє ще одна обставина, яка може бути для нас прикладом. Організація бе-

динок звертаємо увагу при вході в опіятник буашого президента кооперативної лава Чанчіка. Збудували його після вти робітники кооперативи власних з Тернополя. Є це небуденний приклад праці та екального таланту, який дав роботу тисячам міч сотням тисяч селян.

Але ще більше вражіння зробили гульковці, коли в одному бюрі побачили тий жалюбно китайкою стіл, а в нього мейкий мідяний лавровий вінець. Показерт. що це варстат праці помершого ректора Гофмана, при якому він почав оснування кооперативи.

У великій ідалній кооперативній повіту, на якій ясно освіченими зразками ко всі підприємства кооперативи та ести, які до кооперативи належать.

Візджаємо з Дражці у дану область, хоча б показати нам хліборобів. Але перед тим треба ще згадати про селянина Вацлава Грабего, який поля, держить 30 штук худоби, має 28 сотнів з га пшениці, тільких цукрового буряка. Кажуть, що в неондин господар може похвалитись сладами. Його господарство несе чеських корон загального доходу, а він 2.303 чеських корон на один рік і видатки. З тих видатків розділюють му гектарі на: робітників 1464 чк., ремісників 218 чк., асекрації тричний погін 50 чк., електричне і штучний погін 361 чк. Решту грошей го залишаються вживає не тільки в себе, але також на інвестиції. До кінчили хліборобські школи, з редню, а один нижчу, і оба господарства. Розуміється, що він теж займає чесних урядів, а найважніший з них сам є головою окружного комітету партії, а з цієї власне округи до ній прем'єр міністр Удржаль та робства Брадач. Цим і гордиться бобори.

фонічний концерт. 17-30 Сняжковий концерт Дюжана. 18-05 Творчі Бювенна. Кейтсберг (217,1) 11-40—12-55 Концерт в Куртартену в Сопатах Липськ (259,3) 9-00—10-00 Богослуження. Братислава (278,8) 10-30 Військовий концерт. Бу-марешт (393,8) 11-45 Релігійний хор. Штутгарт (360,1) 12-00 Соната. Брамс. Гамбург (372,1) 14-30 Концерт військо-вої музики. 18-30 Сонати на форте. 1-скрип. 20-00 Вечір легкої музики. Лон-дон (356,3) 15-00 Камеральна музика. Берлін (419) 20-30 Популярний концерт симф. оркестру. Мільно (500,8) 20-55 Маскані, опера „Іріс“.

Понеділок, 13. липня 1931.

Липськ (259,2) 12-05 Грамофонові пли-ти. 16-30 Концерт радіооркестру. Бра-тислава (278,8) 14-30 Популярний кон-церт. 18-00 Камеральний концерт. Бре-сла (325) 16-30 Танцюва музика. Берлін (410) 20-00 Вечір танцю і пісні. Рим (441,2) 13-10 Легка музика. Мільно (500,8) 21-25 Камеральна музика. Відень (316,3) 16-00 Популярний концерт. 20-00 Відомості. Будапешт (350,5) 19-40 Циганська музика. Бухарешт (394,2) 22-15 Камеральна музика.

Львівське радіо.

Субота, 11. липня 1931 р.

Львів (380,7) 11-58 Час в Варшаві. 12-10 Концерт в грам. пл. 13-10 Метеор ко-мунікат. 14-30 Господарський комунікат. 15-10 Музика грам. пл. 15-25 Відчит в Вар-шаві. 16-00 Спів. для дітей. 16-30 Кон-церт для м. 16-50 Відчит в Варшаві. 17-10 Музика в грам. 18-40 Серед книг. 19-00 Вечірка. 19-20 Настроєні пісні. 19-40—22-25 Транск. в Варшаві. 22-30 Шопенівський концерт в Варш. 23-00—23-00 Валентин недискреції. Музика в Вар-шаві.

Неділя, 12. липня 1931.

Львів (380,7) 11-58 Варшавський час. 12-10—13-40 Транскісії в Варшаві. 14-10 Відчит в Кракові. 14-25—15-30 Транскі-сії в Варшаві. 15-30 Транскісії в Ідні. 17-15 Комунікат і концерт в Варшаві. 19-00 Вечірка. 19-25 Фейлетон в Варшаві. 20-00 Відчит в Вільні. 20-15—22-25 Глянці в Варшаві. 22-25 Комунікат спортивний. 22-50—24-00 Спів і музика в Варшаві.

Понеділок, 13. липня 1931.

Львів (380,7) 11-58 Варшавський час. 12-10 Концерт в грам. пл. 13-10 Мете-ор комунікат. 14-30 Господарський комунікат. 15-10 Музика в грам. пл. 15-25—16-00 Транскісії в Варшаві. 16-20 Музика в грам. пл. 16-20 Гутірка про тигуна. 16-35 Музика в грам. пл. 17-25 Музика в грам. пл. 18-00 Легка музика в Вар-шаві. 19-00 Вечірка. 19-40—20-15 Транс-кісії в Варшаві. 20-30—22-40 Транскісії в Варшаві. 22-45—24-00 музика в Вар-шаві.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Бурса ім. Івана Франка в Яворові славне гімназичне училище до бурси ч. І ч. II. Місячне утримання в бурсі ч. І 10 зол., у бурсі ч. II 30 зол., або рішпо-вартість харчів. Подання вносити до 10 серпня 1931 р. 45 1-3

Помік Української Громади в Брні. 3 липня грудні минулого року Урава Української Громади в Брні Ч. С. Р. розіслала фотографічні карти карти ламінації, обдубованого українською ко-лонією в Брні політани Українським Борцем, твими організаціями в просвібу і розподіли: 1) Український Студен-тський Союз „Чорногор“ Чернівці, 2) Український Студ. Союз „Основа“ в Берліні, 3) Український Студ. Союз „Україна“ в Грено (Австрія), 4) Україн-ський Студ. Союз в Кракові, 5) Україн-ський Студ. Союз в Варшаві 6) п. д-р Цюпка, Нову Вежмілі, Ч. С. Р. Досі Українська Громада не дістала нікої відповіди, хоч уже дачи писала пис-емно упійнення. Тому звертається пі-єю дорогою до вище означених органі-зацій в-останнє в проханням зняти-свідоме повідомити нас про отримання ти може нестримання наших карток, а разом прохання негайно надіслати нам розподіл карток, а також гроші за карти продажу. — Українська Громада в Брні, Ч. С. Р., вул. Бонні ч. 2.

Новий Український Театр дир П. Карабасевича.

ДУКІЯ: 11/VI „Циганка Аза“.

13/VI „Від“.

КРОНО: 14/VI „Вихрест“.

15/VI „Від“.

КОРЧИНА: 16/VI „Циганка Аза“.

17/VI „Від“.

18/VI „Маруся Богуславка“.

19/VI „Воскресіння“.

ЕДІВІ: 20/VI „Маруся Богуславка“.

21/VI „Від“.

22/VI „Циганка Аза“.

23/VI „Ой не ходи Іванче“.

На осінній сезон у Галичині. Театр обиде біля міста з найновішою інстук-цією „Бар Коха“ опера „Ленін“ драма „Сорочинський ярмарок“ оперетна.

ПРОФ. М. ОСІН-ЧУКА просить подати свою адре-су — В. Кузьмович.

УКРАЇНКА стар-ша прийме до-мове заняття у са-мітної особи. Також може взятися пн-там Письменні зго-лошення до „Діла“, під „Д. Д.“

ЗАТИШНОГО дітиська з удер-жанням (не в гамі-рному пансіоні) гла-дає держ. урядовець. Найкраще на при-ходстві, в сім'ї, в школі. Вичіпні пи-сьменні повідомле-ня негайно до Адм. „Діла“ під „Зати-шок“. 40 2-2

Подяка. По виході на волю, після 15-місячного перебування у львівській в'язниці, почувся до милого обов'яз-ку вложити найширшу подяку, пере-досім Ви. меншам: Д-рові Старо-сольському, Д-рові Ганкевичеві, Д-рові Штучковичеві, Д-рові Шенчукові за без-корисну оборону у процесі 12-ми в'яз-18 червня до 3 липня, а далі Ви. П. Трачеві за матеріальну й моральну поміч та опіку в часі перебування у „Бригадах“. Зопрема шира подяка нале-житься Управі Виповачальні в'язничок „Іжарага“ при вул. Костюшка за без-корисне клопотання Українським Пол. Визням, безстримних і наукових вни-жок. Податим підписані широ дякують. Дир. М. Завчківському та меп. Д-рові Ганкевичеві і Д-рові Шенчукові на ви-зволоння підписаних в магістратських арешті, куди запропорено 18-го міся-по процесі за те, що мовили перебу-ванням у Бригадах відмовилися ста-ти в приписаних речових до війська. Львів-город 19 липня 1931 р. — Богдан Паук, Петро Жмівковський, Роман Шур.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ЗОЛОТО, БРИЛІАНТИ, СРІБЛО — оцінює безплатно і купує по високій ціні Домбровські і Розважескі, Львів, Аладежича ч. 2. Фабричний склад годинників. — Довголіття гарантія — 1447 21-2

ШЕНКЛІВНА. Пенарська 44. Курс до практичного учительського ін-ститу від 16. липня ч. р. Понад 1900 апробованих. 2234 13-14

МУЗИКАЛІЯ. Пластунка-вадь на пи-тру Безкорисного, — в продажі 33 2-5

ГОДИНИК ВАШ буде найліпше на-правлений у найбільшій годинничар-ській роботі Івана Зельтенрайха Львів, пл. Марійська ч. 3. — З провін-ції просимо репарції присилати поч-тою — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1538

ДОВИНАМУ 4 КІМНАТИ, кухня, кон-форт, найздоровіша околиця, деше-во. Вілла Зелена 25, (Філіппівка). 25 2-3

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛАМП і металевих виробів „GALWANJA“, Жулівського 11а — Тел. 20-54. — Ціни фабричні. 30 2-7

КАМЕНІЦЯ 2-поверхова, передвоєнна соціална будова, вулиця Мартина. Ціна 50.000, привносить від капіталу 9%. Продасть заведать тож. — Тел. 70-78, 37 3-3

НІЯКИЙ ЧАРОДІЙ лише „PEDANT“ Зізнання 10, відносно на про-чуд гарно новим способом, меблі та всі-лякі предмети зі шпінні. Просимо кінвати зараз нашого спеціаліста (необов'яз-но). Телефон 49-71. 53 1-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-р М. Вахнянин

ордикує як щорічно

в КАРЛЬСБАДІ,

Mühlbrunnstrasse 9. Дім „Wied“. 5-6

Ширіть наш часопис!

Від 25 літ

ФІЛІЇ: Львів, вул. Паненська 33.
Сосновець, вул. Собіського 7.

ПОРУЧАЄ: КОЛІРОВУ БІТУМІЧНУ ПАПУ „BARWOLIT“

(чорна і зелена папа) „BARWOLIT“ не є поверх. фарб, але імпрегнована черво-ною і зеленою бітуміч. композ. Колір є тривкий і не змінюється під впливом атмо-сферичних. Позатим має всі механ. прикмети „KORIOLOT“ у. При покупці просимо нильно звертати увагу на охоронну марку (відріз) і назви „KORIOLOT“ і „BARWOLIT“.

3 найліпшим успіхом уживання

„KORIOLOT“

всілякого роду, також староготівських. „KORIOLOT“ в собі смоли, а дачі імпрегнована і тому не трі-пати при покриванні які консерванції довголіт, а відпорний на переносний вогонь, а Товариство чень прикладають до дахів критих „KORIOLOT“ саму премію, як для огнетривалих матеріалів. „KORIOLOT“ виробляє виключно фірма:

ЕМІЛЬ КУЗЬНІЦЬКИЙ

Ака. Сп. Фабрика лакової текстури, технічних продуктів і осьвенцізм (Галичина).

„BARWOLIT“

МЕНЧЕ ЖУРБИ І МИЛІШІЙ ВІДПОЧИНОК

килимими зі **СКЛАДУ М. ХАМУЛИ** — Львів, Рутівської (Гмах Шпрехера).

ЛІКАР
Д-р Володимир Білозор
у місяці липні і серпні
23 ординує у ДОРІ. 2-3

ДОБРИ ТА СМАЧНІ

і дуже дешеві снідання, обіди й вечері — можна дістати у новім льокві

„ŁOZIANKA“

при вул. БАТОРІЯ 36, що уряджений по найновішим гігієнічним вимогам.

Львівське пиво.
Численно відвідувати просить

УПРАВА.
Тел. 93-09.

ОПЕРАТОР

Д-р Д. САСОВ

ордикує в недугах гірничо-вальної жінки

Львів, КОЛЛОТІЯ 7. Тел. 1953

Спеціаліст нехот легіоні, експерт

Д-р Фелікс

Львів, Листопада 11

1206 Пересвітлення Рентгена

Присилайте перем

КОНКУРС

Український Інститут до-Перемитлі прийме задово-шенство нають: а) особи з ви-6) ті що добре знають фран-зу, в) англійську. Платити ханни надіслати до 25 лип-мишль, Татарська 4. 39

ВЕСНЯНКА

платити, гарантія під гарантію Івана Галицького „Ахела“ 1/2, стоїть 250-300 зол.; в „Ахела“ 1/2

У Львові ти в тави

Й. Ханно, вул. Спастушків-Ст. Коркес, вул. Галицька

Марійська Перфумерія 2

пл. Марійська

Й. Едвардський, пл. Берн-Перфумерія пл. Чорна

Гродина 3 та фелі: зр. Львів і Льва Саліні ч. 33

Головний Виділ Товариства у Львові улаштує в Спастушківській Школі в Малинській

тимчасовий курс кооператив-годовства і діловодства 1 IX. — 13 X 1931

Одночасно проголошує Гол-діа віднес на 30 учасників умовами:

1. Згодуватися з умо-вими 16-30 літ, не похило-шного.

2. Учасники платити за курсу жінки в призначення у шк-сті за півліт курсу 3 ак. 10

3. Кожен учасник має собою зрм білий; платити сінція і покровів.

4. Платити виснаженість першесті, згодувати треба вносити найновіш-1931 р. поручено на курсу сьмо-свідання школи в

н. Стриганів н. Д. — треба давати учасників

Про прийняття і згоду-вність Урава школа до Головного Вида Товари-

1930

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

„SINGER“ — „KAYSER“

понайнижчих цінах на догідні сплати.

РОВЕРИ

„Kaysen“, „Puch“ „Łuczniak“

від 190 — зол.

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

всіляких системів.

Видичне-преставляють американські машини

„Bair“ по 550 зол.

Юліан ЛОМАГА

Львів, Валова 1, тел. 28-70

одинока українська фірма в тій ділянці.

2119 4-10

Оголошуйтеся в одинімі

укр. щоденнику „ДІЛО“

З друкарні Вид. Спілки „Діло“

З друкарні Вид. Спілки „Діло“

З друкарні Вид. Спілки „Діло“

Видав. Виланівна Спілка „Діло“.

З друкарні Вид. Спілки „Діло“

За редакцію відповідає Олександр Костик.